

H Í R E K

Intézeti viták

A Történettudományi Intézet I. magyar osztálya „Nemzet, haza és honvédelem a parasztság és a nemnemesi katonáskodó rétegek gondolkodásában (XV—XVII. század)” címmel 1962. június 11—12-én tudományos vitát rendezett. A vita anyagául szolgáló referátumok gazdag forrásanyag alapján és történelmi összefüggéseikben megvizsgálták azt a tételt, hogy „a társadalom uralkodó eszméi az uralkodó osztály eszméi”, az elnyomott osztályok ezt az ideológiát veszik át, és alakítják saját osztályharcuk eszmei fegyverévé. Részletesen elemezték azokat a történelmi feltételeket, amelyek között az uralkodó ideológia átvétele történt, s azt a problémát, hogy milyen társadalmi elemek közvetítették azt az uralkodó osztálytól az alávetett rétegekig.

A vita során *Mályusz Elemér* „Haza és nemzet a magyar feudalizmus első századaiban”, *Szűcs Jenő* „Nemzet, haza, parasztság Hunyadi korában”, *Benda Kálmán* „A végvári harcok ideológiája”, *Heckenast Gusztáv* „A Karácsony György-féle parasztfelkelés (1569—1570)”, *Makkai László* „A hajduk »nemzeti« és »függetlenség« ideológiája”, *Somogyi Éva* „Az 1653—54. évi horvátországi parasztfelkelés ideológiájáról”, *Benczédi László* „A »vitézli rend« és ideológiája a Thököly felkelésben”, valamint *R. Várkonyi Ágnes* „A népi kurucság ideológiája” címmel tartott beszámolót. Az egyes korreferátumokhoz számos intézeti, illetve intézeten kívüli történész szólt hozzá.

A kétnapos tudományos vita eredményeit *Molnár Erik* akadémikus, a vita vezetője foglalta össze.

A vita ismertetésére folyóiratunkban még visszatérünk.

A Történettudományi Intézet legújabbkori magyar osztálya 1962 első felében megvitatta *Ránki György*: A római hármass egyezmény és a német külpolitika c. tanulmányát, valamint *M. Somlyai Magda*: Szabadulás és magvetés című, az 1945-ös földreformról szóló munkáját.

Az Intézet egyetemes történeti osztálya *Csatári Dániel*: A vásárhelyi találkozói című tanulmányát és *H. Huraszli Éva*: A chartista-mozgalom gazdasági, társadalmi és ideológiai előzményei című munkáját vitatta meg.

1962 első felében Intézetünk két tudományos munkatársa védte meg kandidátusi disszertációját. *Kerekes Lajos*: Ausztria annexiója és a nemzetközi diplomácia 1933—38 című, *Orbán Sándor*: Egyház

és állam 1945—1950 című disszertációját a bíráló bizottság elfogadta, s mindkettőjüknek egyhangúlag javasolta a kandidátusi fokozat odaítélését.

Intézeti munkatársak külföldi útjai

Gonda Imre 1962. április 25.—május 4. között Ausztriában, a bécsi levéltárakban folytatott kutatást. Tanulmányútjának célja Az Osztrák—Magyar Monarchia diplomáciája az első világháború alatt c. témához való anyaggyűjtés volt. — *Kovács Endre* a Marie Dąbrowska munkásságának szentelt varsói tudományos ülésszakra utazott Lengyelországba; május 15—20. között részt vett az emlékülés előadásain. — *Kerekes Lajos* mint a német—magyar vegyeshizottság Berlinben tartandó 2. ülésének intézeti kiküldöttje, május 28—31. között tartózkodott az NDK-ban. — *Schütz Ödön* a Permanent International Altaistic Conference 1962. évi blumingtoni ülésszakán vett részt június 4-től 9-ig. — *Papp Márta* a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára megbízásából június 18.—július 2. között Prágában tanulmányozta a csehszlovákiai könyvtárak hálózati központjának és hálózati könyvtárainak kapcsolatát, valamint a hálózati könyvtárak szervezetét és tevékenységét, különös tekintettel a Csehszlovák Tudományos Akadémia prágai Történettudományi Intézetének könyvtárára.

Az 1962. év folyamán intézetünk gondozásában megjelent történeti kiadványok

Comenius (Johannes Amos) Magyarországon. Comenius Sárospatakon írt műveiből. (Összeáll. bev. és jegy. Kovács Endre) Bp. Tankönyvkiadó. 1962. 409 l.
Diplomáciai iratok Magyarország külpolitikájához 1936—1945. I. (A Berlin—Róma tengely kialakulása és Ausztria annexiója 1936—38.) Bp. Akadémiai Kiadó 1962. 833 l.

Magyarország története II. (1526—1790. A késői feudalizmus korszaka.) Egyetemi tankönyv. Szerk. H. Balázs Éva, Makkai László. Bp. Tankönyvkiadó — MTA Történettudományi Intézet 1962. 661 l.

Molnár Erik: Dialektikus materializmus és társadalomtudomány. Bp. Kossuth Kiadó. 1962. 505 l.

Niederhauser Emil: A jobbagyfelszabadítás Kelet-Európában. Bp. Akadémiai Kiadó. 1962. 353 l.

Orbán Sándor: Egyház és állam. A katolikus egyház és az állam viszonyának rendezése 1945—50. Bp. Kossuth Kiadó. 1962. 232 l.